

8.4 SPORT A PRÁVO V EVROPSKÉ UNII

Je potřebné opět připomenout **vliv práva unijního na náš právní řád**. Přijetím ČR do EU (**1. 5. 2004**) a na základě ratifikovaných smluv a článků ústavy ČR, **je právo EU**, včetně rozhodnutí SDEU, postaveno **na stejnou úroveň jako ústavní zákony ČR** tzn. má přednost i před zákonnými normami neústavními. Právní normy vydané orgány EU jsou tak **obecně závazná** nařízení, bez dalšího použitelná v členských státech EU.

Dne 1. prosince 2009 nabyla **účinnosti** Lisabonská smlouva, která má mimo jiné za následek přeměnu Smlouvy o založení Evropského společenství na **Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU)**. Lisabonskou smlouvou také EU získala **právní subjektivitu**. Smlouva o fungování EU na rozdíl od své předchůdkyně **obsahuje ustanovení**, která přímo hovoří o sportu. EU si **v článku 6 SFEU vymezuje pravomoc** pro aktivity, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnost členských států, mimo jiné i v oblasti sportu.

Článek 165 této smlouvy má název **Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport**, a v druhé části **prvního odstavce** říká: *„Unie přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci.“*

Je otázkou, co přesně znamená pojem **„evropské hledisko“** (v anglickém znění smlouvy: „european sporting issues“), odpověď zřejmě **přinese až časem praxe**. Bez dalšího upřesnění je i **druhý odstavec** zmíněného článku, který mimo jiné uvádí: *„Činnost Unie je zaměřena na rozvoj evropského rozměru sportu podporou spravedlivého a otevřeného sportovního soutěžení a spolupráce mezi subjekty odpovědnými za sport, jakož i ochranou fyzické a mravní integrity sportovců, obzvláště mladých sportovců.“*

O sportu se zmiňuje ještě **třetí odstavec** článku 165, kde je stanoveno:

„Unie a členské státy podporují spolupráci v oblasti vzdělávání a sportu se třetími zeměmi a s příslušnými mezinárodními organizacemi, zejména s Radou Evropy.“

Konkrétně je zde zmíněna **Rada Evropy**, nepochybně s přihlédnutím k jejímu dlouhodobému zájmu o kulturní a společenské aspekty sportu, které vyústili v jiný důležitý dokument – **Evropskou chartu sportu**.

Lisabonská smlouva dává sportu skutečně **evropský rozměr**. Vzhledem k tomu, že se jedná o **nový dokument**, nelze zatím říci, jaký dopad bude mít v praxi. Určitě však výše zmíněná ustanovení **posílí význam sportu** v právu EU, což může přinést například nové **dotlační programy** na podporu sportu v členských státech EU.

Pravomoc EU pro sport

EU byla vytvořena za účelem **zajištění hospodářského a sociálního růstu** svých členských zemí skrze **zmenšování rozdílů** mezi regiony, které rozdělují Evropu (**SFEU – preambule**). Aby účelů mohlo být dosaženo, musela být **vytvořena nějaká moc - instituce**, která by **rozhodovala ve jménu všech, nezávisle** na národních zájmech jednotlivých členských států, o tom, jakým způsobem se budou rozdíly mezi regiony zmenšovat, a co budou členové Unie dělat pro naplnění cílu EU.

Proto se členské státy rozhodly, že **podepsáním smlouvy o přistoupení do EU se vzdají části svých suverénních práv** ve prospěch Společenství a zároveň Unii **vybavily novými pravomocemi** jednat nezávisle na vůli členských zemí.

Členské státy **dobrovolně svěřily** EU pravomoc rozhodovat v některých oblastech za ně ve víře, že je to nutné pro dobro věci, pro účel EU.

Aby tomu tak bylo, musí být **přenos pravomocí z členských států na EU obecně platný**, řízený, musí být **určeno**, ve kterých oblastech je EU zmocněna pravomoci **převzít a ve kterých ne**. To bylo ošetřeno **článkem č. 5 Smlouvy o ES**, který říká, že: „*Společenství jedná v mezích pravomocí svěřených mu touto smlouvou a cílů v ní stanovených. V oblastech, které nespádají do jeho výlučné pravomoci, vyvíjí v souladu se zásadou subsidiarity Společenství činnost pouze tehdy a do té míry, pokud sledovaných cílů nemůže být dosaženo uspokojivě na úrovni členských států, a proto, z důvodu jejich rozsahu či účinků, jich může být lépe dosaženo na úrovni Společenství. Činnost Společenství nepřekročí rámec toho, co je nezbytné pro dosažení cílů této smlouvy*“.

Cíle EU a oblasti činností, které může Unie vykonávat k jejich dosažení, jsou ve Smlouvě **vyjmenovány** a pro každou z nich Smlouva **určuje orgány EU**, které se jimi zabývají. (SFEU, **článek 288**).

Smlouva o ES také ve stejném článku obsahuje **definice forem** realizace pravomocí. Těmi EU vyjadřuje, **co považuje za prospěšné** k plnění svých cílů, vyjadřuje jimi své postoje, názory a přání, ale po členských státech jejich plnění nepožaduje.

Vydání těchto dokumentů se **vztahuje k oblastem**, které přímo **nesouvisí s cíly EU**. Stanovisko většinou předchází závaznému právnímu předpisu Unie.

Protože sport nebo sportovní činnost nespadá ani do cílů ani do činností k naplnění cílů, tak „**Evropská unie nemá pravomoc aktivně vytvářet sportovní politiku**, jelikož **sport není upraven** v zakládajících smlouvách EU. To znamená, že Unie **nemá pravomoc přímo měnit** nebo nařizovat změnu právních norem pro tuto oblast, oblast sportu.

Otázkou zůstává, jestli **státy** mají, nebo **by měly mít**, právní normy týkající se sportu. Z forem, kterými EU realizuje své pravomoci, zbývá jen forma **doporučení a stanoviska**, kterou se Unie může ke sportu vyjadřovat, doporučovat, co by bylo žádoucí, ale **je na členských státech samotných**, jestli je vezmou za své **a budou se jimi řídit nebo ne**.

I přesto, že **sport není primárním cílem** Unie, si EU uvědomuje, že k naplňování jejích cílů přispívá, protože má **neopomenutelný význam pro společnost** vzhledem ke své výchovné, zdravotní, ekonomické ale i zábavní funkci.

Nebo naopak může proces plnění cílů **narušit vlivem dopingu, korupce, využíváním mladistvých a dalších negativních jevů ve sportu**. Unie může sportu **pomoci** se zmíněnými negativy **bojovat** i jinak ho pozitivně **ovlivňovat**. Tudíž EU by se měla sportem zabývat a využívat (nebo potlačovat) jeho vliv.

Evropská komise a sport

Sportem se v EU **nejvíce zabývá Evropská komise**. Ta je institucí, jež **provádí politiku** Unie. Je složena z **Komisařů**, jež jsou rovnoměrně **delegovaní členskými státy** a proto má nadnárodní a nestranný charakter.

Sport spadá pod DG X s odborností pro informace, komunikaci, audiovizuální média a politiku, kulturu a **sport**. Samozřejmě se na řešení otázek sportu mohou podílet i jiná generální ředitelství, např. DG V **pro zaměstnanost**.

Ve Společenství má Komise **nezastupitelné funkce**: **iniciační funkci**, jelikož předkládá legislativní návrhy Radě EU a **kontrolní funkci**, protože dohlíží na provádění primárního i sekundárního práva EU. **Pokud shledá**, že členský stát nebo jiný subjekt tyto legislativy **poruší**, může vznést **žalobu k SDEU**.

Unie vydala na úrovni **doporučení a stanovisek** dokumenty, které se problematikou sportu zabývají.

Do roku 2012 byl nazýván **Evropský soudní dvůr (ESD)**. Nejen Komise má v EU co do činění se sportem. ESD je **nejdůležitějším orgánem** EU pro oblast sportu, protože jenom on na něj může aktivně působit, i když **nepřímo**.

To proto, že je zodpovědný za **výklad, kontrolu a zajištění** provádění právních norem, předpisů, nařízení, směrnic a rozhodnutí, tedy všech dokumentů, které jsou vydávány příslušnými orgány EU a které jsou nějakým způsobem **závazné pro členské státy** EU. Jeho činnost je určena články 220 až 245 Smlouvy o ES. Z nich vyplývá, že SDEU řeší **spory mezi členskými státy EU navzájem, institucemi EU navzájem, Unií a členskými státy a Unií a jednotlivci**.

Pokud se na něj obrátí někdo z oprávněných žalobců (instituce EU, členské státy, fyzické i právnické osoby), že došlo k porušení práva ES nebo k jeho špatnému výkladu, musí se tím Soudní dvůr EU zabývat alespoň do té míry, že zváží, zdali má oprávnění se touto stížností zabývat.

Má k dispozici **tři typy řízení**:

- řízení o **porušení smlouvy**,
- řízení žaloby na **neplatnost a nečinnost**,
- řízení o **předběžné otázce**.

Pro sport je ESD důležitý tím, že se k němu může **obrátit sportovec, sportovní klub** nebo třeba **sportovní federace s žalobou**, že určité sportovní pravidlo porušilo jeho právo, kterému mu EU zaručuje.

Rozsudek Soudního dvora nebo jeho vyjádření se k dané věci **nemůže přímo zrušit dané sportovní pravidlo**, protože k tomu nemá oprávnění, jelikož **sport nespadá do již jmenovaných cílů** nebo prostředků k naplnění cílů EU. **Může ale nepřímo způsobit jeho změnu nebo zrušení, protože instituce, federace a jiná uskupení v členských státech musí dbát na to, aby jejich ustanovení nebyla v rozporu s právem Společenství**.

Například článek 39 Smlouvy o ES **volném pohybu osob** na první pohled nemá co do činění se sportovními pravidly, ale pokud soud shledá, že sportovní pravidlo tento článek porušuje, dojde díky rozsudku ke změně pravidla.

Soudní dvůr se nejčastěji ke sportovním pravidlům a jiným ustanovením vydaným sportovními organizacemi vyjadřuje skrze **řízení o předběžných otázkách**. A to poté, co k němu tuto otázku **vnese národní soudní dvůr**, protože u něj byla podána žaloba na porušení určitého ustanovení EU pravidlem určitého sportovního odvětví.